Vlak uháněl nocí a pomalu už začínalo svítat, Alisa ale pořád nemohla usnout. Bylo jí sedm a víc teď nikomu neříkala. Než mluvit, to se raději dívala z okna, jak ubíhá cesta a jak se krajina mění z kopců na rovinu a zpátky.

Ještě včera seděla doma a dívala se z okna na krmítko s ptáky, kteří co chvíli prchali na stromy, a když se nic nedělo, po jednom se vraceli zpátky. Máma s tátou za jejími zády trochu uraženě uklízeli hračky. Sojky, sýkorky, vrabci. Měla by jim jít pomoct, říkali. Když včera musely s maminkou narychlo odjet, nechala stát na koberci vysokou věž z kostek a teď přemýšlela, jestli tam ještě pořád stojí. Až přijde domů, shodí ji, usmyslela si.

Drncání po kolejích náhle změnilo tón, když se posuvné dveře otevřely a dovnitř vletěl hopík. Všichni v kupé se rozesmáli. Alisa seskočila z velké popraskané sedačky, na kterou se jí při sezení vešly celé nohy, a splašený hopík chytla. Mohl by se vlaku zakutálet někam hluboko dovnitř, odkud se ozývalo *tudum tudum*, a to by byla škoda, říkala si a špulila při tom rtík. Hopík, taková vzácnost! Hřál a byly na něm cítit rýhy od častého hopkání.

Hopíky jsou různé, pomyslela si, některé mají na sobě obrázek, ale obrázky se brzy omrzí a taky poškrábají. Jiné jsou třeba jednobarevné, nevypadají moc vzácně, ale když si člověk na nějaký zvykne, přiroste mu k srdci. A potom jsou taky různé duhovkové a průhledné, s bublinkami nebo s něčím zataveným dovnitř, třeba s kačenkou. Takové hopíky mívají bohaté děti.

Alisa se už už chtěla podívat, jaký hopík má v ruce, když na jeji ještě sevřenou pěst dosedly čtyři chladivé prsty a jeden teplý, ofačovaný. *Buď láska, vrať mi ho*, zaprosil veselý chlapecký hlas a ruka se váhavě stáhla zpátky. Tak Alisa poznala Kala, nohatého kluka s černými kudrnami. Oba cestovali s maminkou a Kalo ještě s částí své vesnice. Tátové zůstali doma, aby to tam prý pohlídali.

Alisa otevřela dlaň: hopík byl bílý! *Zkus ho*, kývnul na ni Kalo a zasmál se, jako když v krabičce zachrastí poklad. Švihnout něčím o podlahu, to přesně Alisa potřebovala! Kulička se odrazila kolmo do stropu, ale roh zářivky ji nečekaně poslal k oknu a odtud skočila jedné babičce do aktovky. Ještě že bylo okno zavřené! To byla legrace! Po chvíli společného házení si slíbili, že jinak než spolu už z vlaku nevystoupí.

Děti si hrály, Alisina máma rozmlouvala s Kalovou vesnicí a vlak jel dál a dál. *Tudum tudum*. Občas se záhadně měnily lokomotivy, pořád se měnila nádraží a měnilo se počasí. Někdo se smál a někdo plakal. Lidé se občas objímali. Doutnající haldy listí v jarních zahradách žhnuly, když jel vlak kolem, a jejich žár byl cítit ve tváři i přes sklo.

Při odjezdech z různých nádraží to všemi vždy trochu cuklo, ale Kalo s Alisou to přeháněli a bořili se do opěradel jako na odstředivém kolotoči.

Potom zas, když už se jelo, zavládl v kupé stav beztíže: *Tady vesmírná stanice. Jak se máte, Hůstone?* To si pak hráli vysoko na mřížích se zavazadly, zkoumali vzhůru nohama koš pod oknem a vycvakávací stolky.

Z dlouhé chvíle vybírali, kde by chtěli vystoupit a žít. Spolu, samozřejmě. Kalo hledal potoky a louky, Alisa zas sídliště a řeky, nejlíp ale všechno pěkně dohromady. Občas si hráli i na to, že tentokrát vystupují doopravdy. Při skřípění brzd nesnesitelně vřískali, jako by se to v tu chvíli smělo, a potom rychle prchali z kupé ven před dospělými.

Jednou takhle ve stanici Praha hlavní nádraží vystoupili na

perón, a než se stačili otočit po mámách a po vesnici, stála před nimi jakási báječná plavovláska ve slušivém kloboučku a s modro žlutou cedulí.

Nejdřív se ani nehnuli. Co po nich chce ta paní? Za chvíli se s ní ale už dobře znali, tiskli si různě veliké ruce, měnili kamínky od cesty za QR kódy na pohádky a přes okna vlaku ji seznamovali se všemi ostatními. *Tohle jsou naše mámy!* Nakonec jí však museli prozradit, že si na to vystupování jen hráli.

A nemůžete jet s námi? zeptala se Alisa té paní. *Nemůžu, ale něco vám dám. Abyste si mě pamatovali*, řekla a s úklonou podala Alise svůj květovaný klobouk, že už je odteď její. Paní chvíli přemýšlela, co by ještě dala Kalovi, až si nakonec odepnula z krku řetízek se zlatým ořezávátkem a spustila mu jej do dlaní.

Nastoupili do vlaku a mávali. Alise začal cukat rtík. Kalovi zase spadnul hopík a skočil do rohu červené sedačky. I kdyby teď odjížděli do bůh ví jaké dálky, přibylo jim další místo, kam by se jednou chtěli vrátit: do Prahy, na to nádraží.

Okno se začalo hýbat a podlaha s ním, Alisa s Kalem však stáli. Chytili se sedačky, aby taky zrychlili: takovým způsobem cestovali. Drželi se a mávali. Míjeli ještě holé stromy obsypané krmítky a ptáky. Zvonci, sýkorky, vrabci. Domy se změnily na výrobní haly a potom už Kalo zatáhl záclony.

Tudum tudum, tudum tudum.

Lidé ve vlaku pomalu usínali. Alisa si nasadila klobouk a udělala se tma: přikryl jí hlavu až po nos! V tom přitmí byl zvlášťní, dutý klid. Cítila vůni zaječek plsti smíšenou s vlastním dechem a také s vůní vlasů té paní. *Podívej, jsou tu dva jeří vlasy*, půjčila klobouk i s objevem Kalovi. Mohl být o něco menší, říkala si pro sebe, i když si s ním zas připadala trochu dospělejší. Chtěla být dospělá a chtěla si sama vybrat, kde vystoupí a s kým.

Když Kalo zpozoroval, že jí zas začíná cukat rtík, sundal Alise klobouk a podal jí své ořezávátko. *Ty jo, fakt ze zlata!* třeštili na ně oči. Zkusili jim spolu ořezat obyčejnou tužku, kterou vytáhli z kapsy jedné chrápající sousedky – oba si tužiť nechali pastelky doma. Šlo to! Chvíli si pak spolu kreslili na chvějící se podlaze, a když jim došel papír, přišel čas ořezávátko vrátit Kalovi.

Třpytilo se jako šperk a líbilo se v celém spícím vlaku všem, Alise ale ze všech nejvíc. Jemně je vložila Kalovi do dlaně a v duchu je proměnila na amulet štěstí. Vlak stavěl v další stanici, zatímco odložený klobouk spočíval na spící hlavě Alisiny mámy, opřený o ladnou linku jejího obočí.

Polední mraky odkryly slunce, které do kupé zazářilo jako do želé ovocného dortu, ale neprobudilo nikoho. Kalo ořezávátko krátce sevřel, a zase je čtyřmi chladnými prsty a jedním ofačovaným vrátil Alise zpátky. Hřálo a bylo tak skutečné. Mohla by je Kalovi dál a dál vracet, ale dárky jsou dárky. Připnula si je tedy na krk a hodila hopík, který se vykutálel do uličky.

Dostali nápad projít až na konec vlaku, odkud by měly jít pozorovat kolejé. *Teoreticky*, použila Alisa jedno ze svých oblíbených slov. Potichu se vyplížili ze spícího kupé do uličky, kde na ně čekala stará vlčice. Ochočená, ale s neznámým jménem. Rozběhli se za ní pod nohama lidí spících ve stojé, že je dovede na konec vlaku, vlčice ale hned v dalším vagónu zahnula do kupé, odkud se ozývala hubba a zpěv.

Kalo tam nejdřív hodil hopík, a když se ozval smích, vešli. Celý vagón šel za nimi, obě dvě mámy i s celou vesnicí, a když se všichni rozezpívali, nebylo poznat, u koho v kupé se ocitli.

Tomáš Gabriel
Ořezávátko pro Alisu

ilustrace Jozka Gabriel
překlad do ukrajinštiny Iryna Zahladko
redakce překladu Oleksandra Sauliak
Nakladatelství Dusot 2022
nakladatelstvi.dusot.cz
ISBN: 978-80-907113-2-7
#AlisaKalo

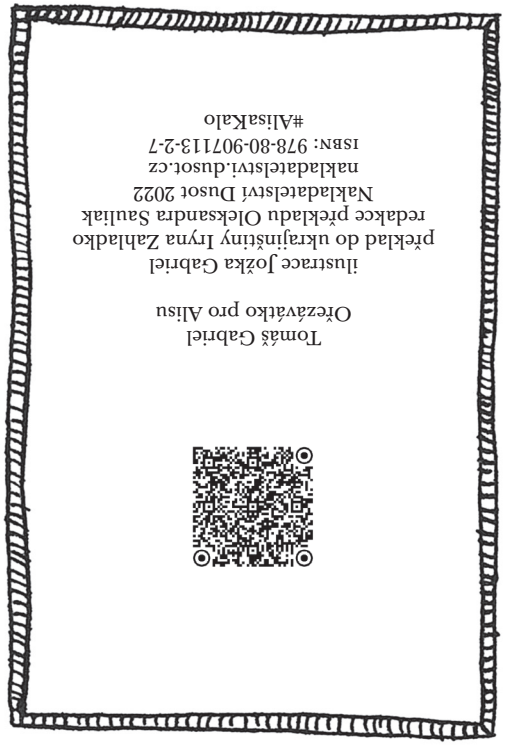

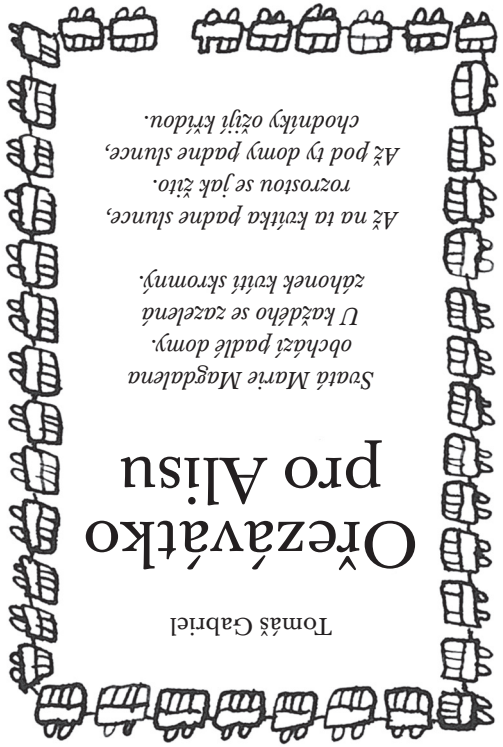

Tomáš Gabriel

Ořezávátko pro Alisu

Svatá Marie Magdalena
obchází padlé domy.
U každého se zastaví
zdánlivě krátký skromný.

Až na ta krátká padne slunce,
rozrostou se jak žito.
Až pod ty domy padne slunce,
chodníky ozijí křídlou.

Потяг пролетів крізь ніч, і вже виднівся світанок. Але Аліса ніяк не могла заснути. Було їй сім років, і нічого іншого про себе не розповідала. Замість розмовляти, радше спостерігала крізь вікно, як біжить дорога і як змінюється ландшафт з горбистого на рівнистий і навпаки.

Ще вчора вона сиділа вдома та спостерігала крізь вікно пташок у годівничці. Щохвилі вони відлітали на дерево, а коли нічого не відбувалося, по черзі поверталися назад. Мама з татом за спиною Аліси трохи ображено прибирали іграшки. Сойки, синиці, горобці. Казали, що мала б їм допомогти. Коли вони з мамою вчора поспіхом від'їздили, на килимі лишилася стояти висока вежа з кубиків. Тепер Аліса міркувала, чи та вежа все ще там є. Вирішила, що коли повернеться, то зруйнує її.

Аж от човгання по коліях змінило свій тон, і розсувні двері відчинилися й досередини влетів м'ячик-стрибунець. В купе усі засміялися. Аліса зіскочила з великого потрісканого сидіння, на якому можна було поміститися з ногами, і спіймала непосидючий м'ячик. Було б шкода, якби він закотився кудись глибоко всередину, кудись, звідки доноситься тудум-тудум, – казала

собі Аліса, випинаючи вуста. Стрибунець, така рідкість! Він був теплий, і на ньому відчувалися подряпинки від частого стрибання.

Стрибунці є різні, міркувала Аліса, деякі – з малюнком, але малюнки швидко набридають, а ще зішкрябуються. Інші, наприклад, одного кольору і нічим зовні не особливі, але якщо людина до якогось звикне, то прикипить до нього серцем. А ще є різні веселкові та прозорі, з бульбашками або з чимось ще всередині, скажімо, з качечкою. Такі стрибунці мають багаті діти.

Аліса вже збиралася подивитись, який саме стрибунець тримає в руці, як на її ще стиснутому кулаці опинилися чотири холодні пальці й один забинтований. "Будь ласка, поверни його мені", – почувся веселий хлопчачий голос, а рука повільно потягнулася назад. Так Аліса запізналася з Калем, ногатим хлопчиком з чорними кучерями. Обоє дітей подорожували з мамами, а Кало – ще з частиною свого села. Всі татки залишилися вдома, начебто щоб наглядати там за порядком.

Аліса відкрила долоню – стрибунець був білий! "Спробуй його", – кивнув до неї Кало й засміявся так, наче в коробці затарахкотів якийсь скарб. Гупнути чимось об підлогу – саме те, чого Аліса потребувала! Кулька відбилася перпендикулярно до стелі, але край лампи неочікувано відіслав її до вікна, а звідти вона стрибнула одній бабусі до сумки. Щастя, що вікно було зачинене! То була забава! Через хвилю спільного кидання кульки діти пообіцяли, що з потягу вийдуть не інакше як разом.

Вони бавилися, Алісина мама балакала з односельцями Кала, потяг їхав далі. Тудум-тудум. Іноді загадково мінялися локомотиви, весь час змінювалися вокзали, погода теж була мінливою. Хтось сміявся, а хтось плакав. Іноді люди обіймалися. Потяг їхав повз весняні садки, де здіймався дим над жаристими купами листя. Жар від них відчувався на обличчі і крізь скло.

Коли потяг рушав з чергового вокзалу, усіма завжди трохи смикало, але Кало з Алісою перебільшено втискалися в спинки сидіння, наче на відцентровій каруселі. Потім знову, коли їхали, в купе запановував стан невагомості. "На зв'язку всесвітня станція. Як справи, Г'юстоне?" Потім бавилися високо на поличках з багажем, досліджували догори ногами смітник під вікном та висувні столики.

Довго вибирали, де б хотіли вийти з потягу та оселитися. Звісно, що разом. Кало шукав потічки й луки, Аліса – житлові

райони та річки, а найкраще – щоб усе гарне одразу. Іноді бавилися так, наче цього разу виходять по-справжньому. Коли скрипіли гальма – верещали так нестримно, наче в ту мить так і слід було, а потім швидко втікали з купе геть від дорослих.

Ось так одного разу вийшли вони на станції головного вокзалу Праги на перон. Перш ніж встигли оглянутись за мамами та односельцями, з'явилася перед ними казкова блондинка в симпатичному капелюшку і з синьо-жовтим папірцем.

Спочатку й не поворухнулися. Чого від них та пані хоче? Але вже за мить з нею запізналися, потискали руки, вимінювали камінці з дороги на QR-коди до казок, а крізь вікна потягу знайомили з усіма іншими. Це наші мами! Зрештою мусили їй зізнатися, що цей їхній виступ з поїзда – лише гра.

"А не можете їхати з нами?" – запиталася Аліса в пані. "Не можу, але щось вам дам. Аби мене пам'ятали", – і, поклонившись, віддала Алісі свій квітковий капелюх. Якусь мить пані ще міркувала, що б могла дати Калові. Зрештою розстебнула на шиї ланцюжок із золотою стругачкою і вклала її йому в долоню.

Насівши знову до вагона, діти замахали руками. Алісі затремтіли вуста. Калові знову впав стрибунець і заскочив у кут червоного сидіння. Отож, якби тепер їхали бозна-як далеко,

з'явилося ще одне місце, куди б одного дня хотіли повернутися: до Праги, на той вокзал.

Зручно віжно, а з ним і підлога. Аліса з Калем стояли далі. Сонниця за спиною, щоб тяжкий рюкзак не тягнув униз. Мінали ще гомі дерева, обсипані родзинками та тягнами. Зеленими, синіми, торбоді. Після будинків з'являлися виробничі приміщення, а тоді Кало засунув засліпки.

Тудум-тудум, тудум-тудум. Йшли в потязі повоні заснували. Аліса одягнула капелюха і стало темно – закрив її тобою аж до носа! Це був дивний, порожній сновіх. Чула запах запаної повсті, змішаної з вяленим полухою. З ароматом вологої тієї пані. "Дивися, тут дві її волосини", – показав Кало капелюх зі знахідкою. Мій би бути трохи меншим, міркувала собі, хоч і залазалася собі в нюмо трохи дорослішою. Аліса хотіла бути дорослою і хотіла сама обрати, де вийти з потяга і з ким.

Коли Кало помітив, що їй знову загрементіли вуста, знав з Аліси капелюх і дав свою стругачку. "Ти бі! Справді золота!" – вирішилися на неї обоє. Спробували залостити нею звичайний олівець, який випадкуни з кишені

суціки-хрощуки, – адже обоє залишили свої которорі опіші вдома. Вдалося! Трохи собі помалювали, розкидали папір на підлозі, що постійно рухалася. А коли той скінчився, настав час повернути стругачку Калові.

Видивсяжала, немов прикраса, і подобалася всьому спільному вагону без винятку. Але Аліці – найбільше. Обережно покласла її Калові на долоню, подумки перетворивши її на амулет щастя. Потяг зупинився на наступній станції. Тим часом капелюх відпочивав на спинці тобі Аліциної мами, опершись об раму ліжко її біля.

Обідні жарри розступилися перед сонцем, і воно засвітило в купе, немов до желе у фруктовому торті. Але нікого не розбудило. Кало ненадовго стиснув стругачку, а потім знову, тримаючи холодними й одним забинтованим пальцем, повернув її Аліці. Була тепла і така справжня. Аліса могла б її знову і знову повертати Калові, але подарунок є подарунок. Повісила його собі на шию та кинула стрибунець, що виковтався в прохід.

Діти вирішили пройтися аж до кінця потягу, звідки б могли дивитись на коні. "Теоретично", – вижила Аліса одне зі своїх улюблених слів.

Тихенько прокралися з купе в прохід, де на них чекала стара вокзальна. Одомашнена, але з невідомим ім'ям. З радістю, що доведе їх аж до кінця потягу, подбали за нею помж нір людей, що стали стовпи. Але вокзальна вже в наступному вагоні заверещала до купе, з якого лунали музика та сміх.

Спершу Кало заклинув тудум стрибунець, а коли поцуваєся сміх, діти й собі заїшли. Мова за ними й весь вагон, обидві мами та все сезо. А коли всі розсміялися, то не було вже зрозуміло, у кого в купе опинилися.

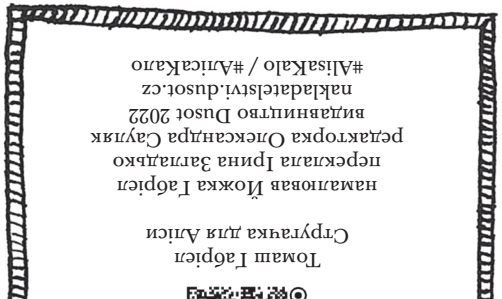

Томаш Ґабріел
Стругачка для Аліси

намальовав Ніжка Ґабріел
перекладала Ірина Загладько
редакторка Олександра Саулак
видавництво Dusot 2022
nakladatelstvi.dusot.cz
#AlisaKalo / #AliceKalo

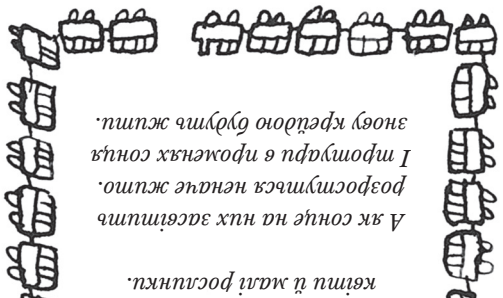

Томаш Ґабріел

Стругачка для Аліси

Сезма Малдалена Марія
обходить полеглі будинки.
Біля кожного зазеленіють
квіти й малі доцьнки.

А як сонце на них засвітить
розроститься неначе жито.
І пропрудуть в прожених сонця
знову кредібою будуть жити.